

A csomópontba eső lelőhelyek, lelőhelyrészek együttes területe 17 100 m².

Munkatársak: Balla Krisztián, Molnár István, Nyári Zsolt.

GALLINA ZSOLT – SOMOGYI KRISZTINA

97. Füzér, Vár

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Kö, Kú

2002-ben négy különböző jellegű kutatási feladatot végeztünk el a füzéri vár területén.

A kapubástya folyó helyreállításához kapcsolódva csak most nyílt lehetőségünk arra, hogy a bástya belső terét kitöltő, a 17. század közepén készült tömör falazat tetejét letisztítsuk. Ennek során egy nagyobb méretű ágyúlőrés és a hozzá tartozó kamrácska maradványai kerültek elő. A kamrácskához lépcső vezet le.

Ugyancsak az aktuális helyreállítási területhez kapcsolódva nagyobb felületen letisztítottuk a vár DK-i felében található ágyúállás utolsó járósíntjét. A feltárt területen napvilágra került a várfal felső részét egykor alkotó keskenyebb mellvédfal hosszabb szakaszának maradványa.

Egy, a várfalra merőlegesen kitérő kutatóárokkal teljesen átvágtuk a sáncot. Az árokban (13/c) a sánc gerendaszerkezetére derült fény, továbbá jelentős mennyiségű 16–17. századi leletanyagot is sikerült gyűjtenünk. Kiderült, hogy az ágyúállás kialakításakor a várfal belső oldala elé vékony köpenyfalat húztak, mellyel eltakarták a várfal külső oldalán látható lőrészek belső száját, tehát a lőréses külső köpenyfal – korábbi (de konkrét vizsgálat nélkül tett) feltételezésünkkel ellentétben – nem egykorú a sánccal, hanem valamivel korábbi annál. A lőrészekhez bizonyára fa gyilokjáró kapcsolódott egykor. A sánc kora a 17. század közepére tehető.

Két kutatóárokkal átvágtuk az É-i palotaszárny legkeletibb elemének, a Malompincének utolsó járósíntjét is (13/a–b). Az árokban 13–15. századi tűzhelyek platinjai kerültek elő.

Ebben az évben elkezdtük – de be nem fejeztük – a Malompince előtti ciszterna feltárását is. (Az illusztrációt lásd a 211. oldalon!)

SIMON ZOLTÁN

98. Gelse, Hosszúrét-dűlő

(Zala megye) Á

2002. március 14-én Gelsén ellenőrző terepbejárást végeztem azon a területen, melyen termálfürdőt terveznek létesíteni. Ezen a részen 1996-ban már jártam, a mostani terepbejáráskor megtaláltam ugyanazt az öt lelőhelyet, amit akkor, de most sokkal jobbak voltak a látási körülmények, mindenhol friss szántás volt. A korábbi jelentésemben szereplő információk nem bővültek, az ott leírt jelenségek és meghatározások megerősítést nyertek.

A kérdéses terület D-i részén van a legnagyobb lelőhely, melyen minden valószínűség szerint egy kisebb Árpád-kori település (falu) nyomait találtuk meg.

HORVÁTH LÁSZLÓ

99. Gőr, Kápolna-domb

(Vas megye) R, B, V, LT, Ú

2002. október 14. és november 6. között került sor a hitelesítő feltárássra. 1986-ban hidroglóbuszt építettek a domb D-i területére, a templomtól É-ra. Ennek során kb. 40×40 m-es területen semmisítették meg a régészeti objektumokat, köztük kb. 50 sírt (utóbbiak kora ismeretlen, de valószínűleg késő középkor–újkoriak lehetnek). 1988–1993 között végeztünk leletmentést a régészeti védettséget élvező Kápolna-domb teljes É-i bolygatatlan részére kiterjedő víztározó építését megelőzendő. A kutatást követően elhordták a domb É-i területét. A D-i terület feltárását a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal anyagi támogatásával tudtuk elvégezni.

Az egymással érintkező „A” és „B” szelvények (Ny–K-i irányú, összesen 12 m hosszú, 6 m széles, 72 m²) a templomtól DK-re a ravatalozótól D-re, a temető szeméthyűjtője és a ma meglévő utolsó sírok melletti terület kutatását tették lehetővé.

Ezen a kis területen megtaláltuk az 1969. évi ravatalozó-építés meszesgödörét, amely újkori sír tetejét bolygatta meg, illetve az 1. számú objektumunk tetejét.

A felső 25–30 cm erősen bolygatott és nagy mennyiségű régészeti leletanyagot (pl. késő bronz-kora vaskori bronztű, csontár, kerámia – utóbbiban kelta is van) tartalmaz, de jelenségek itt még nem foghatók meg.

A szelvényekben 19, igen mélyre (a mai felszíntől kb. 300 cm-re) ásott, keskeny, újkori (Ny–K-i tájolású, melléklet nélküli, szegelt koporsós) sírt konstatáltunk. Ezek egy részét feltártuk.

A szelvények területén tulajdonképpen két őskori objektumot találtunk, ami összhangban van a domb É-i oldalán végzett leletmentésen tapasztalt objektumsűrűséggel. Az egyik megkutatására nem volt mód, ugyanis csak egy igen kis része volt a szelvényben.

A másik – általunk 1. számmal jelölt – objektum valójában egy nagyméretű és igen mély (közel 3 m) gödör, amihez egy kisebb, sekély gödröcske is kapcsolódott. Utóbbiból csak néhány késő bronz-kora vaskori edénytöredék került elő. Az 1. sz. gödörbe 4 újkori sírt ástak, illetve vágtak bele. (A rombolás tehát szinte totálisnak mondható.). Az objektum – a betöltés legfiatalabb tárgyai szerint – a késő bronzkorra keltezhető.

Másodlagos helyzetben a lengyeli kultúra festett fázisának igen figyelemre méltó emlékényei kerültek elő. Sok radiolarit magkőmaradék, szilánk, penge stb., és rengeteg (kb. 25 kg-nyi) festett (sárga, vörös, fekete) edénytöredék, jól azonosítható úgynevezett házi kerámia, továbbá agyagkanáltöredék és mini edény. Ezen utóbbi időszak – a domb É-i része anyagának jelenlegi feldolgozottsági szintjén – nívumnak tekinthető.

